Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (prvo vijeće)

3. listopada 2019.*

„Javna služba – Dužnosnici – Članak 24. Pravilnika o osoblju – Zahtjev za pomoć – Članak 12.a Pravilnika o osoblju – Uznemiravanje – Opseg zadaće pružanja pomoći – Mjera udaljavanja s radnog mjesta – Trajanje upravnog postupka – Odgovornost – Neimovinska šteta”

U predmetu T-730/18,

DQ i drugi tužitelji čija se imena navode u prilogu[1], koje zastupa M. Casado García-Hirschfeld, odvjetnica,

tužitelji,

protiv

Europskog parlamenta, koji zastupaju E. Taneva i T. Lazian, u svojstvu agenata,

tuženika,

povodom zahtjeva na temelju članka 270. UFEU-a radi dobivanja naknade štete koju su tužitelji navodno pretrpjeli u biti zbog neprikladnog ispitivanja njihova zahtjeva za pomoć koji se odnosi na uznemiravanje koje se pripisuje osobi koja im je hijerarhijski nadređena,

OPĆI SUD (prvo vijeće),

u sastavu: V. Valančius, u svojstvu predsjednika, P. Nihoul i J. Svenningsen (izvjestitelj), suci,

tajnik: E. Coulon,

donosi sljedeću

Presudu

I. Okolnosti spora

1 Tužitelji, DQ i drugi tužitelji čija se imena navode u prilogu, dužnosnici su Europskog parlamenta upućeni u odjel [*povjerljivo*][2] (u daljnjem tekstu: odjel) uprave [*povjerljivo*] Glavne uprave (GU) [*povjerljivo*] (u daljnjem tekstu: Glavna uprava).

* Jezik postupka: francuski

1 Popis drugih tužitelja priložen je samo verziji koja se dostavlja strankama.

2 Izostavljeni povjerljivi podaci

2 Tužitelji i dvoje njihovih kolega upozorili su tijekom 2013. direktora uprave [*povjerljivo*] (u daljnjem tekstu: direktor) i glavnog direktora Glavne uprave (u daljnjem tekstu: glavni direktor), koji su hijerarhijski nadređeni načelniku odjela (u daljnjem tekstu: načelnik odjela), na neprimjerena ponašanja potonjeg načelnika odjela.

3 Konkretnije, u dopisu od 11. studenoga 2013. upućenom glavnom direktoru, tužitelji i dvoje njihovih kolega, koji su bili zabrinuti za zdravlje osobe koja im je hijerarhijski nadređena, kao i za povezanost i profesionalnost odjela, tražili su da se odgodi jezični ispit koji je trebao polagati načelnik odjela (u daljnjem tekstu: dopis od 11. studenoga 2013.). Prema njihovoj tvrdnji, načelnik odjela prijetio je članovima povjerenstva koji su provodili taj ispit kako ne bi postojala nikakva mogućnost da ga ne položi. U ovom je slučaju načelnik odjela prijetio da će počiniti samoubojstvo ili poduzeti mjere odmazde ako ne položi ispit. Tužitelji i dvoje njihovih kolega također su u dopisu od 11. studenoga 2013. uputili na činjenicu da je jedan od službenih liječnika liječničke službe u obavijesti koju je kasnije predao direktoru nabrojao različita ponašanja načelnika odjela koja su određeni članovi osoblja odjela dosljedno opisivali tijekom posjeta liječničkoj službi u listopadu 2013. Stoga su tužitelji izvijestili glavnog direktora o ozbiljnim zabrinutostima u pogledu profesionalnog i socijalnog ponašanja načelnika odjela.

4 U poruci elektroničke pošte od 18. studenoga 2013. glavni direktor obavijestio je tužitelje da je tražio od direktora da, s jedne strane, istraži u Glavnoj upravi činjenice o kojima je obaviješten i, s druge strane, obavijesti načelnika odjela o odgađanju jezičnog ispita koji je trebao polagati.

5 Tužitelji su u poruci elektroničke pošte od 5. prosinca 2013. tražili od direktora da prestane pojedinačno ispitivati članove odjela i da korake koje su poduzeli smatra zajedničkima, što podrazumijeva da se sastaju zajedno. Direktor je u odgovoru objasnio da su, prema njegovu iskustvu, članovi odjela češće voljni govoriti iskreno tijekom privatnog razgovora, a ne prilikom zajedničkog susreta te da je iz tog razloga dao prednost pojedinačnim razgovorima. Budući da je tada smatrao da je u razgovorima koje je pojedinačno proveo dobio točan opis situacije, naveo je tužiteljima, uz žaljenje što ga nisu prije obavijestili o tim problemima u odnosima unutar odjela, da je sastanak s cijelim osobljem odjela u toj fazi preuranjen i da je takav sastanak namjeravao sazvati u prikladnijem trenutku.

A. Zahtjev za pomoć i mjere koje je donijelo tijelo za imenovanje

6 Tužitelji i dvoje njihovih kolega podnijeli su 24. siječnja 2014. na temelju članka 90. stavka 1. Pravilnika o osoblju za dužnosnike Europske unije (u daljnjem tekstu: Pravilnik o osoblju) posredstvom odvjetnika zahtjev za pomoć u smislu članka 24. Pravilnika o osoblju koji se odnosio na navodno uznemiravanje i spolno uznemiravanje koje je provodio načelnik odjela protivno članku 12.a navedenog pravilnika o osoblju (u daljnjem tekstu: zahtjev za pomoć), i to glavnom tajniku Parlamenta koji je s glavnim direktorom Glavne uprave za kadrovske poslove odgovoran za ispitivanje takvih zahtjeva za pomoć u toj instituciji.

7 Tužitelji i dvoje njihovih kolega molili su glavnog tajnika u svojem zahtjevu za pomoć da bez odgađanja suspendira načelnika odjela s njegove dužnosti u skladu s člankom 23. Priloga IX. Pravilniku o osoblju, da suspendira postupak ocjenjivanja koji se na njih odnosi u pogledu njihove profesionalne uspješnosti u 2013. (u daljnjem tekstu: postupak ocjenjivanja u 2014.) i da pokrene upravnu istragu i preuzme troškove njihova savjetovanja.

8 Tužitelj i dvoje njihovih kolega obavijestili su 28. siječnja 2014. direktora za administrativno upravljanje osobljem Parlamenta o svojim bojaznima u pogledu održavanja jednog sastanka službe zakazanog za sljedeći dan uz prisutnost načelnika odjela, zato što su podnijeli zahtjev za pomoć. U poruci elektroničke pošte od istog dana obavijestili su ih da će dvije osobe „koje šalje Glavna uprava” biti prisutne na tom sastanku službe.

9 U tom pogledu, tužitelji su bili iznenađeni kad su otkrili da su te dvije osobe bile, s jedne strane, direktor, iako je imenom naveden u zahtjevu za pomoć i, s druge strane, pravni savjetnik glavnog direktora, iako je i on bio naveden u tom zahtjevu.

10 Prema tvrdnji tužitelja, tijekom sastanka od 29. siječnja 2014., nakon što je pohvalio rad načelnika odjela, direktor se, nakon što je načelnik odjela otišao, osvrnuo na postojanje zahtjeva za pomoć, čime je pokazao da nije upoznat s njegovim sadržajem te je tražio od tužitelja da otvoreno razgovaraju s njim. Naime, rekao im je: „Open your hearts and tell me what is on your liver" (Otvorite srca i recite mi što vas tišti). Predložio je tužiteljima i da se obrate savjetodavnom odboru nadležnom za prijave zbog uznemiravanja i njegovo sprečavanje na radnom mjestu. Tužitelji su pitali direktora je li taj razgovor služben jer, ako jest, tražili su da bude prisutan njihov pravni savjetnik, koji je bio izvan prostorije. Direktor je odgovorio da je riječ o internom sastanku na kojem pravni savjetnik ne može sudjelovati. Tužitelji su u tužbi naveli da su smatrali da je taj susret s direktorom bio još jedan pokušaj zastrašivanja, da se time nepravedno dovodila u kušnju njihova povezanost te da je to bio napad na njihovo dostojanstvo.

11 Dopisom od 10. veljače 2014. pravni savjetnik tužiteljâ žalio se na ispitivanje zahtjeva za pomoć, pri čemu je uputio na sastanak od 29. siječnja 2014., na kojem je direktor iznio neprimjerene primjedbe, i na susret dva dana kasnije između načelnika odjela i jednog od članova povjerenstva za jezični ispit. U tom je kontekstu ponovio važnost pokretanja upravne istrage i donošenja preventivnih mjera u najkraćem mogućem roku.

12 Dopisom od 17. veljače 2014. glavni direktor Glavne uprave za kadrovske poslove obavijestio je tužitelje o privremenim mjerama koje je tijelo za imenovanje Parlamenta (u daljnjem tekstu: tijelo za imenovanje) već donijelo u odgovoru na zahtjev za pomoć. Tijelo za imenovanje stoga je upravljanje odjelom odlučilo povjeriti načelniku drugog odjela te je najavilo da će umjesto načelnika odjela imenovati drugu osobu kao glavnog ocjenjivača tužiteljâ u postupku ocjenjivanja u 2014. i, konačno, da će pokrenuti upravnu istragu u najkraćem mogućem roku.

13 Direktor je 4. ožujka 2014. obavijestio tužitelje da ga je glavni tajnik odlučio imenovati kao njihova glavnog ocjenjivača dok će drugi direktor imati ulogu ocjenjivača u žalbenom postupku.

14 Tužitelji su 11. travnja 2014. bili obaviješteni o pokretanju upravne istrage u pogledu odjela i o njihovu pozivanju na saslušanje predviđenom za 15. travnja 2014.

15 Tužitelji su 21. svibnja 2014. na temelju članka 90. stavka 2. Pravilnika o osoblju podnijeli žalbu protiv odluke tijela za imenovanje o imenovanju direktora kao njihova glavnog ocjenjivača u postupku ocjenjivanja u 2014., pri čemu su tražili da se suspendira taj postupak ocjenjivanja, kao i da se suspendira načelnika odjela s njegove dužnosti te da se donesu mjere kojima se može zajamčiti njihova sigurnost na radnom mjestu i povjerljivost u ispitivanju zahtjeva za pomoć.

16 Tužbom podnesenom tajništvu Službeničkog suda Europske unije 22. svibnja 2014. i upisanom pod brojem F-49/14 tužitelji i jedan od dvaju njihovih kolega tražili su, među ostalim, da taj sud poništi odluku tijela za imenovanje o imenovanju direktora kao njihova prvog ocjenjivača, da suspendira postupak ocjenjivanja u 2014. i da suspendira načelnika odjela s njegove dužnosti.

17 Rješenjem od 12. lipnja 2014., DQ i dr./Parlament (F-49/14 R, EU:F:2014:159), predsjednik Službeničkog suda odbio je zahtjev za određivanje privremenih mjera koji su tužitelji i jedan od dvaju njihovih kolega podnijeli u zasebnom aktu.

18 Parlament je 2. lipnja 2014. dostavio tužiteljima svoje konačne zaključke o zahtjevu za pomoć. Donijeli su tri zaključka, odnosno, kao prvo, da se donesu mjere udaljavanja načelnika odjela s radnog mjesta i da se upravljanje osobljem odjela od sada povjerava drugom načelniku odjela, kao drugo, da direktor zamjenjuje načelnika odjela kao glavni ocjenjivač tužiteljâ u postupku ocjenjivanja u 2014. i, kao treće, da se pokreće stegovni postupak na temelju članka 86. Pravilnika o osoblju protiv načelnika odjela.

19 U obavijesti od 3. lipnja 2014. glavni tajnik Parlamenta obavijestio je glavnog direktora da je utvrdio da je postalo teško provesti postupak ocjenjivanja u 2014. u skladu s načelom dobre uprave te da je stoga odlučio privremeno suspendirati taj postupak ocjenjivanja za cijeli odjel dok se ne pronađe uravnoteženo rješenje, konkretnije dok tijelo za imenovanje ne bude moglo donijeti odluku u potpunoj sigurnosti.

20 Glavni tajnik u svojstvu tijela za imenovanje odbio je 26. rujna 2014. žalbu od 21. svibnja 2014. kao djelomično preuranjenu u dijelu u kojem se odnosi na privremene mjere tijela za imenovanje i kao djelomično neosnovanu.

21 U dopisu koji je tajništvo Službeničkog suda zaprimilo 20. studenoga 2014. tužitelji i jedan od dvaju njihovih kolega obavijestili su taj sud da odustaju od tužbe u predmetu F-49/14 uz obrazloženje da je Parlament, među ostalim, prihvatio poduzeti „privremene mjere, koje su navedene u [njegovim] obavijestima od 2. i 3. lipnja 2014.”.

22 Rješenjem od 12. siječnja 2015., DQ i dr./Parlament (F-49/14, EU:F:2015:1), Službenički sud izbrisao je predmet F-49/14 iz svojeg upisnika, pri čemu je odlučio da Parlament treba snositi vlastite troškove te troškove tužitelja i jednog od dvaju njihovih kolega, u biti uz obrazloženje da su oni zbog toga što Parlament nije poduzeo ni finalizirao konkretne korake u pogledu suspenzije načelnika odjela s njegove dužnosti i/ili postupka ocjenjivanja u 2014. morali podnijeti tu tužbu i zahtjev za privremenu pravnu zaštitu kako bi očuvali svoja prava i primorali tijelo za imenovanje da djeluje zbog uznemiravanja i spolnog uznemiravanja kojima su navodno bili izloženi.

23 Prema riječima tužiteljâ, nakon upravne istrage tijelo za imenovanje sastavilo je u listopadu 2015. izvješće koje im nije dostavljeno i u kojem se zaključilo da ponašanje načelnika odjela predstavlja uznemiravanje u smislu članka 12.a Pravilnika o osoblju.

B. Snošenje troškova postupka te troškova i nagrade savjetnika tužiteljâ povezanih sa zahtjevom za pomoć

24 Tužitelji i jedan od dvaju njihovih kolega ponovili su 2. prosinca 2015. na temelju članka 90. stavka 1. Pravilnika o osoblju svoj zahtjev, sadržan u zahtjevu za pomoć, koji se odnosi na to da tijelo za imenovanje snosi sve troškove postupka te troškove i nagradu njihova savjetnika.

25 Odlukom od 2. veljače 2016. tijelo za imenovanje odbilo je taj zahtjev. Žalba koju su 4. svibnja 2016. podnijeli tužitelji i jedan od dvaju njihovih kolega također je odbijena odlukom od 1. rujna 2016.

26 Tužbom koju je tajništvo Općeg suda zaprimilo 20. siječnja 2017. i koja je upisana pod brojem T-38/17 tužitelji i jedan od dvaju njihovih kolega tražili su od Općeg suda da naloži Parlamentu da im na ime naknade materijalne štete plati 92 200 eura koliko iznose svi troškovi postupka te troškovi i nagrada za rad njihova savjetnika, kao prvo, u okviru zahtjeva za pomoć, kao drugo, u okviru postupka koji su pokrenuli protiv Parlamenta pred tribunalom du travail francophone de Bruxelles (Radni sud na francuskom jeziku u Bruxellesu, Belgija) i, kao treće, u okviru tužbe T-38/17.

27 Nakon što je 12. travnja 2017. podnesen odgovor na tužbu, Opći sud (prvo vijeće) povjerio je odlukom od 18. svibnja 2017. sucu izvjestitelju da istraži mogućnosti mirnog rješavanja spora, u skladu s člankom 50.a Statuta Suda Europske unije i člankom 125.a stavkom 3. Poslovnika Općeg suda.

28 U odgovoru na prijedlog suca izvjestitelja o mirnom rješavanju spora na temelju nacrta nagodbe u tom smislu, Parlament je u dopisu od 1. lipnja 2017. naveo da je spreman započeti pregovore s tužiteljima i jednim od dvaju njihovih kolega, dok su tužitelji i jedan od dvaju njihovih kolega u dopisu od 2. lipnja 2017. naveli da ne žele mirno riješiti spor.

29 U dopisu od 7. lipnja 2017. sudac izvjestitelj pozvao je tužitelje i jednog od dvaju njihovih kolega da preispitaju svoje stajalište i, po potrebi, da ponovno potvrde svoju želju da odustanu od postupka mirnog rješavanja spora, pri čemu im se pažnja skreće na činjenicu da u okviru sudskog postupka valja ispitati dopuštenost tužbe s obzirom na sudsku praksu koja osobito proizlazi iz rješenja od 20. ožujka 2014., Michel/Komisija (F-44/13, EU:F:2014:40, t. 45. i navedena sudska praksa), s obzirom na to da su u dvama navratima, u ovom slučaju u zahtjevu za pomoć od 24. siječnja 2014. i u dopisu od 6. listopada 2014., od tijela za imenovanje već tražili povrat troškova odvjetnika nastalih u okviru zahtjeva za pomoć i jer se ne čini da iz spisa proizlazi da su žalbom pokušali osporavati implicitne odluke o odbijanju donesene nakon roka za odgovor od četiri mjeseca propisanog u Pravilniku o osoblju koji je određen tijelu za imenovanje.

30 Tužitelji i jedan od dvaju njihovih kolega obavijestili su Opći sud u dopisu od 15. lipnja 2017. da su konačno stupili u kontakt s Parlamentom i da u tom kontekstu traže dodatan rok za odgovor koji je na zahtjev Parlamenta produljen do 21. srpnja 2017. U dopisu od 11. odnosno 6. srpnja 2017. tužitelji i jedan od dvaju njihovih kolega i Parlament obavijestili su Opći sud da su postigli nagodbu kako bi se mirno okončao spor, tako da je predmet izbrisan iz upisnika Općeg suda rješenjem od 17. srpnja 2017., DQ i dr./Parlament (T-38/17, neobjavljeno, EU:T:2017:557). Ta je nagodba ipak sklopljena ne dovodeći u pitanje eventualne različite zahtjeve za naknadu štete koji nisu postavljeni u okviru zahtjevâ i žalbi o kojima je riječ u predmetu T-38/17.

C. Zahtjev za naknadu štete o kojem je riječ u ovom slučaju

31 Tužitelji su 13. prosinca 2017. na temelju članka 90. stavka 1. Pravilnika o osoblju tražili od tijela za imenovanje da im nadoknadi štetu *ex æquo et bono* u iznosu od 192 000 eura na ime neimovinske štete koju su pretrpjeli zbog nepravilnosti koje je tijelo za imenovanje počinilo prilikom ispitivanja njihova zahtjeva za pomoć, osobito povrede načela dobre uprave i dužnosti brižnog postupanja, kao i povrede dostojanstva žalitelja i njihova prava na uvjete rada kojima se poštuje njihovo zdravlje, sigurnost i dostojanstvo.

32 Budući da tijelo za imenovanje nije prihvatilo taj zahtjev za naknadu štete, tužitelji su 23. svibnja 2018. podnijeli žalbu protiv implicitne odluke o odbijanju njihova zahtjeva za naknadu štete od 13. travnja 2018.

33 Odlukom od 12. rujna 2018. glavni tajnik u svojstvu tijela za imenovanje odbio je žalbu od 23. svibnja 2018. kao neosnovanu, pri čemu je podsjetio na mjere pomoći koje je donijelo tijelo za imenovanje, osobito suspenziju načelnika odjela s njegovih dužnosti i činjenicu da se protiv njega 6. siječnja 2016. pokrenuo stegovni postupak koji je doveo do toga da se, nakon obraćanja stegovnom povjerenstvu i nakon što je 14. studenoga 2016. zainteresirana osoba saslušana, 27. veljače 2017. izrekla stegovna sankcija. Prema mišljenju tijela za imenovanje, tim su se mjerama ponovno uspostavili uvjeti rada za tužitelje kojima se poštuje njihovo zdravlje, sigurnost i dostojanstvo. To dokazuje činjenica da se, nakon što je tijelo za imenovanje donijelo mjere pomoći u veljači 2014., nije dogodilo nikakvo ponašanje koje predstavlja uznemiravanje.

II. Postupak i zahtjevi stranaka

34 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 12. prosinca 2018. tužitelji su pokrenuli ovaj postupak u okviru kojeg od Općeg suda zahtijevaju da:

– poništi implicitnu odluku o odbijanju njihova zahtjeva za naknadu štete i, po potrebi, odluku od 12. rujna 2018. o odbijanju njihove žalbe od 23. svibnja 2018.;

– naloži naknadu njihove neimovinske štete, koja je procijenjena *ex æquo et bono* na iznos od 192 000 eura;

– naloži Parlamentu „da isplati kompenzacijske i zatezne kamate koje su dospjele u međuvremenu”;

– naloži Parlamentu snošenje troškova.

35 Zasebnim aktom, podnesenim istog dana, tužitelji su tražili zaštitu identiteta na temelju članka 66. Poslovnika.

36 U odgovoru na tužbu, podnesenom 20. ožujka 2019., Parlament zahtijeva od Općeg suda da:

– odbije tužbu;

– naloži tužiteljima snošenje troškova.

37 Zasebnim aktom, podnesenim istog dana, Parlament je tražio da se javnosti ne otkriju određeni podaci koji se odnose na treće osobe.

38 Opći sud zatvorio je 19. travnja 2019. pisani dio postupka.

39 Budući da stranke nisu podnijele zahtjev u tom smislu u roku od tri tjedna od obavijesti o zatvaranju pisanog dijela postupka, Opći sud utvrdio je, uzimajući u obzir da smatra da je na temelju sadržaja spisa predmet dovoljno razjašnjen, u skladu s člankom 106. stavkom 3. Poslovnika, da će odlučiti bez provođenja usmenog dijela postupka.

40 Dopisom tajništva od 1. kolovoza 2019. od Parlamenta se u okviru mjere upravljanja postupkom tražilo da odgovori na više pitanja, što je on učinio u određenim rokovima.

III. Pravo

A. Zahtjev za poništenje

41 Tužitelji, koji podnose i zahtjev za naknadu štete, traže da se poništi implicitna odluka o odbijanju njihova zahtjeva za naknadu štete i, po potrebi, odluka od 12. rujna 2018. o odbijanju njihove žalbe od 23. svibnja 2018.

42 U tom pogledu, prema ustaljenoj sudskoj praksi, odluka institucije koja se odnosi na odbijanje zahtjeva za naknadu štete sastavni je dio prethodnog upravnog postupka koji prethodi tužbi za utvrđivanje odgovornosti podnesenoj Općem sudu. Budući da akt koji sadržava stajalište institucije tijekom predsudske faze ima za učinak samo omogućiti stranci koja je pretrpjela štetu da Općem sudu podnese zahtjev za naknadu štete, zahtjev za poništenje protiv takve odluke o odbijanju ne može se

ocijeniti samostalno u odnosu na zahtjev za utvrđivanje odgovornosti (presude od 18. prosinca 1997., Gill/Komisija, T-90/95, EU:T:1997:211, t. 45.; od 6. ožujka 2001., Ojha/Komisija, T-77/99, EU:T:2001:71, t. 68. i rješenje od 25. ožujka 2010., Marcuccio/Komisija, F-102/08, EU:F:2010:21, t. 23.).

43 Slijedom toga, nije potrebno zasebno odlučivati o tom dijelu zahtjeva.

B. Zahtjev za naknadu štete

44 U prilog svojoj tužbi tužitelji u biti ističu da su pretrpjeli neimovinsku štetu koja proizlazi iz propusta tijela za imenovanje da pravodobno donese primjerene mjere koje mogu odgovoriti na njihov zahtjev za pomoć te im osigurati uvjete rada u skladu s člankom 31. Povelje Europske unije o temeljnim pravima. Kao što to potvrđuju različiti događaji koje opisuju u tužbi, tužitelji smatraju da je, zbog pasivnosti službi tijela za imenovanje, načelnik odjela naštetio njihovu dostojanstvu, osobnosti te fizičkom i psihičkom integritetu. K tomu, tijelo za imenovanje nije vodilo upravnu istragu u skladu s načelom razumnog roka. Isto tako nije pravodobno provelo stegovni postupak u pogledu načelnika odjela niti mu je pravodobno izreklo stegovnu sankciju. Tužitelji se još pozivaju na to da je načelnik odjela povrijedio njihovo pravo na zaštitu liječničke tajne.

45 Tužitelji stoga traže naknadu neimovinske štete koju procjenjuju *ex æquo et bono* na iznos od 192 000 eura.

46 Parlament traži da se zahtjev za naknadu štete odbije kao neosnovan, pri čemu naglašava da su njegove službe donijele sve razumne mjere od trenutka u kojem su tužitelji tijelu za imenovanje službeno podnijeli zahtjev za pomoć. Iako priznaje da situacija nije uvijek rješavana potrebnom strogoćom, naglašava da je nakon udaljavanja s radnog mjesta, koje se poduzelo kao odgovor na zahtjev za pomoć, načelnik odjela samo katkad kontaktirao s dužnosnicima odjela i da je samo povremeno donosio odluke koje su utjecale na navedeni odjel. Međutim, prema mišljenju Parlamenta, na temelju tih povremenih i nevažnih događaja ne može se utvrditi njegova odgovornost, osobito s obzirom na široku diskrecijsku ovlast koju tijelo za imenovanje ima u određivanju mjera pomoći. Što se tiče trajanja postupka upravne istrage i stegovnog postupka koji se vodio protiv načelnika odjela, Parlament objašnjava da se upravna istraga odnosila na puno osoba i da načelnik odjela, unatoč velikom broju dokumenata koji su prikupljeni u okviru istraga, nije prihvatio mjere i sankcije koje su mu izrečene, dok je tijelo za imenovanje trebalo osigurati poštovanje njegovih temeljnih i postupovnih prava kao osobe protiv koje se vodi postupak. Parlament uostalom naglašava da je načelnik odjela podnio tužbu Općem sudu kako bi osporavao stegovnu sankciju koja mu je izrečena, u ovom slučaju tužbu slijedom koje je donesena presuda od 20. rujna 2019., UZ/Parlament (T-47/18, EU:T:2019:650), u kojoj je Opći sud poništio navedenu sankciju. U svakom slučaju, tužitelji nisu dokazali da su bili žrtve drugih neprimjerenih ponašanja načelnika odjela nakon što je on preraspoređen.

1. Postojanje nezakonitosti koje je počinilo tijelo za imenovanje koje mogu dovesti do utvrđivanja odgovornosti Unije

a) Opća razmatranja

47 Uvodno, valja podsjetiti da se općenito, kako bi se utvrdila odgovornost institucije, tijela, ureda ili agencije Europske unije, mora ispuniti nekoliko uvjeta, odnosno njihovo postupanje mora biti nezakonito, mora se pretrpjeti stvarna šteta i mora postojati uzročna veza između tog ponašanja i navodne štete, pri čemu su ta tri uvjeta kumulativna (presuda od 10. travnja 2019., AV/Komisija, T-303/18 RENV, neobjavljena, EU:T:2019:239, t. 104.; vidjeti i presudu od 19. svibnja 2015., Brune/Komisija, F-59/14, EU:F:2015:50, t. 71. i navedenu sudsku praksu).

48 U tom pogledu, sporovi iz područja javne službe na temelju članka 270. UFEU-a i članaka 90. i 91. Pravilnika o osoblju, uključujući spor koji se odnosi na naknadu štete koju je dužnosniku ili službeniku prouzročila institucija, tijelo, ured ili agencija, provode se u skladu s konkretnim i posebnim pravilima u odnosu na pravila koja proizlaze iz općih načela kojima se uređuje izvanugovorna odgovornost Unije u okviru članka 268. i članka 340. drugog stavka UFEU-a (presuda od 10. travnja 2019., AV/Komisija, T-303/18 RENV, neobjavljena, EU:T:2019:239, t. 105.).

49 Naime, iz Pravilnika o osoblju osobito proizlazi da – za razliku od svakog drugog pojedinca – dužnosnika ili službenika Unije s institucijom, tijelom, uredom ili agencijom u kojoj je zaposlen povezuje radnopravni odnos koji podrazumijeva ravnotežu uzajamnih posebnih prava i obveza, koja se odražava u dužnosti brižnog postupanja institucije koja je njegov poslodavac prema dotičnoj osobi (vidjeti presudu od 16. prosinca 2010., Komisija/Petrilli, T-143/09 P, EU:T:2010:531, t. 46. i navedenu sudsku praksu, koju potvrđuje odluka o preispitivanju od 8. veljače 2011., Komisija/Petrilli, C-17/11 RX, EU:C:2011:55, t. 4. i 5.).

50 S obzirom na tu veću odgovornost Unije kad djeluje kao poslodavac, činjenica da je, ovisno o slučaju, tijelo za imenovanje ili tijelo koje je ovlašteno za sklapanje ugovora o radu utvrdilo da je počinjena nezakonitost, neovisno o tome je li riječ o aktu ili postupanju kojim se donose odluke, dovoljna je kako bi se smatralo da je ispunjen prvi od triju uvjeta nužnih za utvrđivanje odgovornosti Unije za štetu prouzročenu njezinim dužnosnicima i službenicima zbog povrede službeničkog prava Unije (presude od 16. prosinca 2010., Komisija/Petrilli, T-143/09 P, EU:T:2010:531, t. 46. i od 12. srpnja 2011., Komisija/Q, T-80/09 P, EU:T:2011:347, t. 45.), a da, slijedom toga, nije potrebno razmotriti je li riječ o „dovoljno ozbiljnoj" povredi pravnog pravila čiji je cilj dodjela prava pojedincima (presude od 14. lipnja 2018., Spagnolli i dr./Komisija, T-568/16 i T-599/16, EU:T:2018:347, t. 196. i od 6. svibnja 2019., Mauritsch/INEA, T-271/18, neobjavljena, EU:T:2019:286, t. 42.).

51 Što se tiče slučajeva u kojima se može utvrditi nezakonitost, valja uzeti u obzir marginu prosudbe koju ima uprava. Stoga, ako uprava treba primijeniti određeno ponašanje na temelju tekstova koji su na snazi, općih načela ili temeljnih prava ili pak pravila koja si je sama propisala, odgovornost predmetne institucije može se utvrditi na temelju obične povrede takve obveze. Suprotno tomu, ako ima široku marginu prosudbe, osobito ako nije dužna djelovati u određenom smislu na temelju primjenjivog pravnog okvira, sama očita pogreška u ocjeni predstavlja nezakonitost (vidjeti presudu od 13. prosinca 2017., CJ/ECDC, T-703/16 RENV, neobjavljenu, EU:T:2017:892, t. 31. i navedenu sudsku praksu).

52 S obzirom na ta razmatranja valja ispitati prigovore tužitelja u okviru njihova zahtjeva za naknadu štete.

53 U tom pogledu, unatoč nedostatku jasnoće u tužbi, valja smatrati da tužitelji, na temelju uvjeta koji se odnosi na nezakonitost djelovanja tijela za imenovanje, u biti dovode u pitanje tri aspekta: kao prvo, ponašanje načelnika odjela kao takvo; kao drugo, neprimjerenost mjera koje je donijelo tijelo za imenovanje kao odgovor na zahtjev za pomoć i prije toga kao odgovor na prijavu u smislu članka 22.a Pravilnika o osoblju koju su namjeravali podnijeti, među ostalim, svojim dopisom od 11. studenoga 2013. i, kao treće, trajanje upravne istrage, koje je prema njihovu mišljenju nerazumno, i naknadnu nepravodobnost stegovnog postupka koji se pokrenuo protiv načelnika odjela.

54 Te tri kategorije prigovora valja ispitati uzastopno.

b) Zahtjev za naknadu štete u pogledu neimovinske štete tužiteljâ nastale zbog istog ponašanja načelnika odjela

55 Što se tiče zahtjeva za naknadu štete u pogledu naknade neimovinske štete tužiteljâ zbog ponašanja načelnika odjela, taj zahtjev valja odmah odbiti kao preuranjen jer tužiteljima prethodno nije odbijena tužba za naknadu štete podnesena nacionalnom sudu protiv navedenog načelnika odjela.

56 Naime, u skladu s člankom 24. prvim stavkom Pravilnika o osoblju „Unija pomaže svakom dužnosniku, posebno u postupcima protiv počinitelja prijetnji, uvreda, klevete i širenja klevete te svih vrsta napada usmjerenih na osobu ili imovinu dužnosnika ili člana njegove obitelji zbog njegova položaja ili poslova". Osim toga, u skladu s člankom 24. drugim stavkom Pravilnika o osoblju, „[u] tim slučajevima Unija solidarno nadoknađuje dužnosniku štetu koju dužnosnik nije uzrokovao namjerno ili teškom nepažnjom i koju ne može nadoknaditi od počinitelja".

57 U tom pogledu, cilj obveze pružanja pomoći navedene u članku 24. Pravilnika o osoblju jest da institucija zaštiti svoje dužnosnike i službenike od postupaka trećih osoba, a ne od postupaka same institucije, čiji je nadzor obuhvaćen drugim odredbama Pravilnika o osoblju (presude od 17. prosinca 1981., Bellardi-Ricci i dr./Komisija, 178/80, EU:C:1981:310, t. 23. i od 9. rujna 2016., De Esteban Alonso/Komisija, T-557/15 P, neobjavljena, EU:T:2016:456, t. 45.). Ipak, u smislu te odredbe, drugi dužnosnici ili službenici ili članovi institucije Unije, kao što je načelnik odjela, mogu se smatrati trećim osobama (vidjeti u tom smislu presudu od 14. lipnja 1979., V./Komisija, 18/78, EU:C:1979:154, t. 15.).

58 Tako, u skladu s člankom 24. drugim stavkom Pravilnika o osoblju, što se tiče neimovinske štete koju su tužitelji navodno pretrpjeli zbog ponašanja načelnika odjela, tužitelji moraju najprije zahtijevati naknadu takve štete u okviru tužbe za naknadu štete pred nacionalnim sudom jer, u skladu s tom odredbom Pravilnika o osoblju, samo ako se takva šteta ne može nadoknaditi, tijelo za imenovanje može biti dužno solidarno nadoknaditi štetu koju su tužitelji pretrpjeli zbog takvih ponašanja „trećih osoba" u smislu te odredbe (vidjeti u tom smislu presudu od 13. srpnja 2018., Curto/Parlament, T-275/17, EU:T:2018:479, t. 112.).

59 Ipak, valja pojasniti da, na temelju dužnosti pružanja pomoći, tijelo za imenovanje može biti dužno pomoći tužiteljima, osobito financijski, u traženju naknade, u ovom slučaju kako bi putem „potpomognutog" sudskog postupka dobili priznanje da su ponašanja koja su bila usmjerena prema njima – zbog njihova položaja ili dužnosti, te koja su bila predmet zahtjeva za pomoć – bila nezakonita i da nacionalni sud za njih utvrdi naknadu štete (vidjeti u tom smislu presude od 9. rujna 2016., De Esteban Alonso/Komisija, T-557/15 P, neobjavljenu, EU:T:2016:456, t. 42. i od 13. srpnja 2018., Curto/Parlament, T-275/17, EU:T:2018:479, t. 113. i navedenu sudsku praksu).

60 S obzirom na prethodno navedena razmatranja, zahtjev za naknadu štete povezan sa štetom tužiteljâ nastalom zbog ponašanja načelnika odjela kao takvog treba stoga odbiti, uključujući zahtjev koji se odnosi na to da je načelnik odjela navodno povrijedio njihova prava na zaštitu liječničke tajne koja se uostalom ne navodi u zahtjevu za naknadu štete.

c) Zahtjev za naknadu štete koji se odnosi na neprimjerenost mjera pomoći koje je u predmetnom slučaju donijelo tijelo za imenovanje

1) Ponašanje tijela za imenovanje tijekom 2013.

61 Tužitelji najprije prigovaraju tijelu za imenovanje zbog njegova nedjelovanja u ispitivanju prijave u smislu članka 22.a Pravilnika o osoblju, koju su namjeravali podnijeti dopisom od 11. studenoga 2013., koji se odnosio i na izjave jednog dijela osoba među njima koje su zabilježene u njihovim medicinskim kartonima i preuzete u obavijesti koju je u listopadu 2013. sastavila medicinska služba. Prema njihovu mišljenju, tijelo za imenovanje trebalo je od 2013. poduzeti mjere kako bi se zaustavila povreda određenih odredbi Pravilnika o osoblju koju je počinio načelnik odjela.

62 U tom pogledu, uznemiravanje je zabranjeno člankom 12.a Pravilnika o osoblju te se slijedom toga ponašanje dužnosnika obuhvaćeno tom zabranom može smatrati „neispunjavanjem obveza dužnosnikâ Unije" te stoga može biti predmet prijave na temelju članka 22.a Pravilnika o osoblju u kojem se predviđa da „[s]vaki dužnosnik koji tijekom obavljanja poslova ili u vezi s obavljanjem tih poslova

sazna činjenice zbog kojih se može pretpostaviti postojanje nezakonitih aktivnosti, uključujući prijevaru ili korupciju, koje štete interesima Unije ili za ponašanje u vezi s obavljanjem poslova koje može predstavljati neispunjavanje obveza dužnosnikâ Unije, o tome bez odgode obavješćuje neposrednog nadređenoga ili glavnog direktora ili, ako to smatra korisnim, glavnog tajnika, odnosno osobe na istovjetnim položajima, ili izravno Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF)” (vidjeti u tom smislu presudu od 8. listopada 2014., Bermejo Garde/EGSO, T-530/12 P, EU:T:2014:860, t. 106.).

63 U tom pogledu, tužitelji pravilno tvrde da dopis od 11. studenoga 2013. ne treba smatrati kao zahtjev za pomoć u smislu članka 24. Pravilnika o osoblju, nego kao prijavu u smislu članka 22.a Pravilnika o osoblju. Naime, u navedenom dopisu i kao što su sami iznijeli u zahtjevu za pomoć koji su naknadno podnijeli, pri čemu su u njemu objasnili da su se „[o]bratili [glavnom direktoru] kako bi se izbjeglo nepravilno provođenje ispita i u skladu s njihovim obvezama iz članka 2[2.] Pravilnika o osoblju”, tužitelji su u biti tražili da se odgodi jezični ispit, pri čemu su iznijeli zabrinutosti u pogledu psihičkog stanja načelnika odjela i njegova ponašanja u službi. Suprotno tomu, u tom se dopisu ne navodi, barem ne izričito, postojanje uznemiravanja ili spolnog uznemiravanja. Nadalje, u njemu se u bitnome prijavljuju poteškoće u odjelu, uključujući sukobe, kao i činjenica da je načelnik odjela povrijedio osnovno načelo neovisnosti povjerenstva koje treba odlučiti o profesionalnim sposobnostima dužnosnika.

64 Budući da je nekoliko dana nakon primitka dopisa od 11. studenoga 2013. odlučio, s jedne strane, povjeriti direktoru da provede istragu unutar Glavne uprave u pogledu činjenica o kojima su ga obavijestili tužitelji i, s druge strane, odgoditi jezični ispit koji je trebao polagati načelnik odjela, glavni direktor, kao tijelo za imenovanje, prihvatio je zahtjev tužiteljâ, koji je iznesen u tom dopisu i obuhvaćen člankom 22.a Pravilnika o osoblju, iako se priroda i doseg te istrage unutar Glavne uprave nisu pojasnili u dopisu od 18. studenoga 2013. koji je poslan kao odgovor.

65 U tom pogledu, budući da uprava u izvršavanju ovlasti koje su joj dodijeljene može u tu svrhu i pružajući prikladnu logističku i ljudsku potporu odlučiti da vođenje takve istrage povjeri nadležnoj osobi institucije, kao što je direktor (vidjeti po analogiji presudu od 6. listopada 2015., CH/Parlament, F-132/14, EU:F:2015:115, t. 99. i navedenu sudsku praksu), tužitelji ne mogu prigovoriti tijelu za imenovanje zato što je glavni direktor povjerio direktoru vođenje istrage povezane s prijavom u smislu članka 22.a Pravilnika o osoblju, koju su tužitelji podnijeli u dopisu od 11. studenoga 2013.

66 Što se tiče upućivanja tužitelja na izjave zabilježene u njihovim medicinskim kartonima i u obavijesti koju je sastavio jedan od službenih liječnika liječničke službe, ono je bespredmetno.

67 Naime, u svakoj instituciji samo su zdravstveni stručnjaci u liječničkoj službi, obvezani etičkim pravilima liječničke profesije, ovlašteni utvrđivati liječničke dijagnoze i proslijediti tijelu za imenovanje informacije koje mu mogu biti potrebne radi izvršavanja ovlasti koje ima na temelju Pravilnika o osoblju i Uvjeta zapošljavanja koji se primjenjuju na ostale službenike Europske unije (presuda od 10. travnja 2019., AV/Komisija, T-303/18 RENV, neobjavljena, EU:T:2019:239, t. 109.).

68 U tom pogledu, u ovom se slučaju nije pokazalo da je sama liječnička služba obavijestila osobu u Parlamentu koja je ovlaštena za ispitivanje zahtjeva za pomoć u ime tijela za imenovanje, odnosno glavnog direktora Glavne uprave za kadrovske poslove ili, ovisno o slučaju, glavnog tajnika, o ponašanjima načelnika odjela koja mogu biti obuhvaćena člankom 12.a Pravilnika o osoblju. U najboljem slučaju, iz poruke elektroničke pošte od 11. siječnja 2014. proizlazi da je jedan od tužitelja dostavio njihovu pravnom savjetniku presliku obavijesti koja se pripisuje liječničkoj službi, pri čemu navodi da je i direktor primio njezinu presliku. Međutim, potonji direktor nije osoba u Parlamentu koja je ovlaštena za ispitivanje zahtjeva za pomoć u smislu članka 24. Pravilnika o osoblju.

69 U tim okolnostima, prije primitka dopisa od 11. studenoga 2013. tijelu za imenovanje ne može se prigovoriti da je zanemarilo postojanje i sadržaj izjava određenih dužnosnika odjela koje su dali tijekom 2013. liječničkoj službi i koje je ta služba zabilježila u obavijesti koju su podnijeli tužitelji.

70 Što se tiče okolnosti da su tužitelji glavnom direktoru dostavili, istodobno kad i svoj dopis od 11. studenoga 2013., presliku obavijesti liječničke službe u kojoj su sažete njihove izjave koje su dali toj službi, valja ponovno istaknuti da je u svrhu provedbe članka 22.a Pravilnika o osoblju točno da je glavni direktor, kao hijerarhijski nadređena osoba direktoru i načelniku odjela, ovlašten za djelovanje u ime tijela za imenovanje. Međutim, nije ovlašten da u ime tijela za imenovanje ispituje zahtjeve za pomoć na temelju članka 24. Pravilnika o osoblju u pogledu uznemiravanja u smislu članka 12.a navedenog pravilnika.

71 Nadalje, neovisno o činjenici da na njemu nema pečata liječničke službe, dokument koji navode tužitelji i podnose u prilogu A.7 tužbi samo potvrđuje da su oni bili na pregledu u okviru liječničke službe Parlamenta.

72 S obzirom na to, treba podsjetiti da mišljenje medicinskih stručnjaka nije takve prirode da bi samo po sebi utvrdilo pravno postojanje uznemiravanja ili povrede institucije u pogledu njezine dužnosti pružanja pomoći (presude od 6. veljače 2015., BQ/Revizorski sud, T-7/14 P, EU:T:2015:79, t. 49.; od 17. rujna 2014., CQ/Parlament, F-12/13, EU:F:2014:214, t. 127. i od 6. listopada 2015., CH/Parlament, F-132/14, EU:F:2015:115, t. 92.). Konkretno, iako službeni liječnici institucije mogu dokazati da dužnosnici ili službenici imaju psihičke poteškoće, oni ipak ne mogu utvrditi da su navedene poteškoće prouzročene uznemiravanjem jer izdavatelji takve liječničke potvrde zaključak o postojanju takvog uznemiravanja nužno i isključivo temelje na opisu koji su im zainteresirane osobe iznijele u pogledu svojih uvjeta rada u predmetnoj instituciji (vidjeti u tom smislu presude od 29. lipnja 2018., HF/Parlament, T-218/17, u žalbenom postupku, EU:T:2018:393, t. 106.; od 2. prosinca 2008., K/Parlament, F-15/07, EU:F:2008:158, t. 41. i od 17. rujna 2014., CQ/Parlament, F-12/13, EU:F:2014:214, t. 127.), a da se pritom ta verzija ne uspoređuje s verzijom osobe kojoj navedeni dužnosnici ili službenici prigovaraju za njezino ponašanje.

73 Točno je da se ne isključuje da u određenim okolnostima voditelj službe ili liječnička služba institucije mogu obavijestiti tijelo za imenovanje o postojanju potencijalnog slučaja očite ili jasne povrede članka 12.a Pravilnika o osoblju i da na temelju toga tijelo za imenovanje može po službenoj dužnosti pokrenuti upravnu istragu a da navodna žrtva nije podnijela zahtjev za pomoć, koji sadržava barem neki dokaz.

74 Međutim, u predmetnim okolnostima, s obzirom na to da u to vrijeme nisu službeno podnijeli zahtjev za pomoć u smislu članka 24. Pravilnika o osoblju osobi ili osobama koje su u Parlamentu ovlaštene za ispitivanje zahtjeva za pomoć, tužitelji, koji su samo namjeravali podnijeti prijavu na temelju članka 22.a Pravilnika o osoblju a da se pritom ne pozovu na povredu članka 12.a navedenog pravilnika, ne mogu prigovoriti tijelu za imenovanje da nije od 2013. samoinicijativno pokrenulo upravnu istragu u pogledu uznemiravanja, niti da u to vrijeme nije donijelo mjere udaljavanja načelnika odjela s radnog mjesta.

75 Stoga valja zaključiti da tijelo za imenovanje u ovom slučaju nije povrijedilo ni članak 22.a Pravilnika o osoblju, ni svoju dužnost brižnog postupanja, niti pak načelo dobre uprave time što od 2013. nije donijelo mjere pomoći u korist tužiteljâ kako bi se ispravila situacija u obliku za koji je u to vrijeme moglo znati.

76 Što se tiče tvrdnje tužiteljâ prema kojoj je direktor pristrano vodio upravnu istragu unutar Glavne uprave, koja je pokrenuta kao odgovor na njihovu prijavu, počevši razgovorima s trima osobama koje su imale povjerenje načelnika odjela i koje su bile povodljivije kako bi ih se uvjerilo da je bila riječ o spletkarenju tužiteljâ, valja utvrditi da ta tvrdnja nije potkrijepljena ni dokazana i da je stoga treba smatrati spekulativnom.

77 U svakom slučaju, valja podsjetiti da tijelo zaduženo za provođenje upravne istrage, koje je dužno postupiti po spisima koji su mu podneseni na proporcionalan način, ima široku diskrecijsku ovlast što se tiče provođenja istrage i osobito što se tiče procjene kvalitete i koristi suradnje koju pružaju svjedoci

(presude od 29. lipnja 2018., HF/Parlament, T-218/17, u žalbenom postupku, EU:T:2018:393, t. 97. i od 11. srpnja 2013., Tzirani/Komisija, F-46/11, EU:F:2013:115, t. 124.). Međutim, odabir osoba koje će se saslušati koji provodi direktor, kao i odluka glavnog direktora u studenom 2013. da tu istragu unutar Glavne uprave povjeri navedenom direktoru obuhvaćeni su širokom diskrecijskom ovlasti tijela za imenovanje u tom području te tužitelji u odnosu na to pitanje nisu dokazali da je tijelo za imenovanje u tom pogledu prekoračilo granice svoje ovlasti.

78 Konačno, tužitelji nisu dokazali ni svoju tvrdnju prema kojoj direktor nije „osigurao provođenje istrage koju [mu je tijelo za imenovanje] povjeri[lo]" 2013.

79 S obzirom na prethodno navedeno, zahtjev za naknadu štete valja odbiti jer se odnosi na ponašanje tijela za imenovanje prije podnošenja zahtjeva za pomoć.

2) Mjere koje je donijelo tijelo za imenovanje nakon što je podnesen zahtjev za pomoć

80 Što se tiče ponašanja tijela za imenovanje nakon podnošenja zahtjeva za pomoć, odnosno 24. siječnja 2014., valja podsjetiti da, kada se tijelu za imenovanje ili, ovisno o slučaju, tijelu nadležnom za sklapanje ugovora, na temelju članka 90. stavka 1. Pravilnika o osoblju, podnese zahtjev za pomoć u smislu članka 24. navedenog pravilnika, ono mora, na temelju obveze pružanja pomoći i u slučaju nezgode koja je nespojiva s redom i spokojnošću službe, intervenirati svim potrebnim snagama i odgovoriti brzinom i pažnjom koju zahtijevaju okolnosti konkretnog slučaja kako bi se utvrdile činjenice i, kada se utvrdi uzrok, pronašla prikladna rješenja. U tu svrhu dovoljno je da dužnosnik ili službenik koji od svoje institucije traži zaštitu dostavi barem neke dokaze o stvarnosti napada za koje tvrdi da ih je pretrpio. U slučaju postojanja takvih elemenata, na instituciji o kojoj je riječ jest da poduzme odgovarajuće mjere, osobito da provede upravnu istragu kako bi utvrdila činjenice koje su dovele do pritužbe, u suradnji s njezinim podnositeljem (presude od 26. siječnja 1989., Koutchoumoff/Komisija, 224/87, EU:C:1989:38, t. 15. i 16. te od 25. listopada 2007., Lo Giudice/Komisija, T-154/05, EU:T:2007:322, t. 136.; vidjeti i presudu od 24. travnja 2017., HF/Parlament, T-570/16, EU:T:2017:283, t. 46. i navedenu sudsku praksu) i, s obzirom na rezultate istrage, donese mjere koje je potrebno donijeti, poput, kao što je to učinjeno u ovom slučaju, pokretanja stegovnog postupka protiv osobe na koju se odnosi žalba ako uprava slijedom upravne istrage zaključi da postoji uznemiravanje.

81 Kada su iznesene optužbe za uznemiravanje, obveza pružanja pomoći sastoji se osobito od obveze uprave da ozbiljno, brzo i povjerljivo ispita zahtjev za pomoć zbog uznemiravanja i da podnositelja zahtjeva za pomoć obavijesti o ishodu njegove prijave (presude od 24. travnja 2017., HF/Parlament, T-570/16, EU:T:2017:283, t. 47. i od 13. srpnja 2018., Curto/Parlament, T-275/17, EU:T:2018:479, t. 98.).

82 U pogledu mjera koje treba primijeniti u situaciji koja je, poput one u ovom slučaju, obuhvaćena člankom 24. Pravilnika o osoblju, uprava pod nadzorom suda Unije raspolaže širokom diskrecijskom ovlasti prilikom izbora mjera i sredstava za primjenu članka 24. Pravilnika o osoblju (vidjeti presude od 24. travnja 2017., HF/Parlament, T-570/16, EU:T:2017:283, t. 48. i navedenu sudsku praksu te od 13. srpnja 2018., Curto/Parlament, T-275/17, EU:T:2018:479, t. 99. i navedenu sudsku praksu), iako u pogledu pitanja predstavljaju li činjenice uznemiravanje ili spolno uznemiravanje, što je utvrđenje do kojeg može doći tek nakon upravne istrage, ne raspolaže širokom diskrecijskom ovlasti (presude od 29. lipnja 2018., HF/Parlament, T-218/17, u žalbenom postupku, EU:T:2018:393, t. 123.; od 13. srpnja 2018., SQ/BEI, T-377/17, EU:T:2018:478, t. 99. i od 13. srpnja 2018., Curto/Parlament, T-275/17, EU:T:2018:479, t. 75.).

83 U ovom slučaju, Parlament ne osporava da zahtjev za pomoć sadržava barem neke dokaze koji dovoljno potkrepljuju tvrdnje u pogledu uznemiravanja i spolnog uznemiravanja koje se u njemu navode.

84 Međutim, ako podnositelj zahtjeva za pomoć podnese barem neke dokaze koji dovoljno potkrepljuju njegove tvrdnje, s jedne strane, uprava je dužna pokrenuti upravnu istragu kako bi se razjasnile činjenice te zatim mogle, po potrebi, donijeti odgovarajuće mjere pomoći (vidjeti u tom smislu presudu od 6. listopada 2015., CH/Parlament, F-132/14, EU:F:2015:115, t. 94.) a da u tom pogledu nema široku diskrecijsku ovlast u pogledu mogućnosti pokretanja i vođenja navedene upravne istrage i, s druge strane, istragu treba provesti što žurnije kako bi se na kraju mogli ponovno uspostaviti uvjeti rada u skladu s interesom službe.

85 Iako je točno da je u ovom slučaju tijelo za imenovanje pokrenulo upravnu istragu kao odgovor na zahtjev za pomoć, ipak je to napravilo tek 19. ožujka 2014. te je tužitelje o tome obavijestilo tek u travnju 2014., odnosno gotovo tri mjeseca nakon podnošenja tog zahtjeva. Valja utvrditi da je time tijelo za imenovanje povrijedilo načelo dobre uprave i članak 24. Pravilnika o osoblju, pri čemu je tužitelje izložilo nesigurnosti u pogledu mjera koje će se poduzeti u odgovoru na njegov zahtjev.

86 Što se tiče sastanka od 29. siječnja 2014., osobito s obzirom na široku diskrecijsku ovlast koja se priznaje tijelu za imenovanje u organizaciji njegovih službi, tužitelji nisu dokazali kako je prisutnost direktora i pravnog savjetnika raspoređenog glavnom direktoru povrijedila primjenjivu odredbu Pravilnika o osoblju. Konkretno, valja podsjetiti da je načelnik odjela jedina osoba koja se u zahtjevu za pomoć službeno i izravno navodi. Stoga, budući da ne postoje optužbe u pogledu drugih osoba i iako su tužitelji mogli subjektivno smatrati da je direktor davao podršku načelniku odjela i da im tijekom 2013. nije pružio pomoć koju im je bio dužan pružiti na temelju članka 24. Pravilnika o osoblju, tijelo za imenovanje nije uopće povrijedilo tu odredbu time što je predvidjelo prisutnost direktora i navedenog pravnog savjetnika na sastanku održanom 29. siječnja 2014.

87 Što se tiče govora koji je direktor održao tijekom tog sastanka od 29. siječnja 2014., valja napomenuti da je on bio hijerarhijski nadređen načelniku odjela kojeg se navodi u zahtjevu za pomoć, da u toj fazi sam nije bio službeno i izravno naveden u tom zahtjevu za pomoć i da su se tužitelji prvo obratili njemu tijekom 2013., a ne glavnom direktoru Glavne uprave za kadrovske poslove u svojstvu tijela za imenovanje ili, po potrebi, glavnom tajniku.

88 U tim okolnostima, tijelo za imenovanje moglo je odlučiti da će obavijestiti direktora o postojanju zahtjeva za pomoć, uključujući kako bi mu pomogao u ispitivanju tog zahtjeva. Naime, iako je točno da je načelno poželjno, kako bi se zaštitila navodna žrtva i profesionalni integritet navodnog uznemiravatelja, da tijelo za imenovanje ne obavijesti odmah tog uznemiravatelja, ni treće osobe, o podnošenju zahtjeva za pomoć, to se ne odnosi na osobe na položajima koji su hijerarhijski nadređeni položajima navodnog uznemiravatelja i navodne žrtve. U tom je pogledu bitno da obavještavanje o postojanju zahtjeva za pomoć ne narušava učinkovitost istrage (presuda od 29. lipnja 2018., HF/Parlament, T-218/17, u žalbenom postupku, EU:T:2018:393, t. 165.).

89 Što se tiče navodnog oklijevanja tijela za imenovanje da razriješi načelnika odjela s njegove dužnosti time da ga preraspoređi na radno mjesto na kojem neće moći imati kontakta s tužiteljima, valja smatrati da je, s obzirom na težinu činjenica koje se navode u ovom slučaju, osobito optužbe za spolno uznemiravanje koje je iznio jedan od članova odjela, kao i vjerodostojnost dokaza koje su podnijeli tužitelji, koji uostalom čine gotovo cijeli odjel, tijelo za imenovanje bilo dužno donijeti, na temelju članka 24. Pravilnika o osoblju, mjeru potpunog udaljavanja s radnog mjesta načelnika odjela. Međutim, kao što je to Parlament tvrdio, tijelo za imenovanje i dalje je prilikom donošenja takve mjere dužno poštovati prava osobe koja se navodi u zahtjevu za pomoć, osobito prava obrane i pretpostavku nedužnosti, uzimajući u obzir da se konačne mjere pomoći mogu donijeti samo ako se upravna istraga provede do kraja (vidjeti u tom smislu presudu od 24. travnja 2017., HF/Parlament, T-570/16, EU:T:2017:283, t. 57.).

90 U ovom slučaju, iako je tijelo za imenovanje stvarno preraspoređilo načelnika odjela na drugo radno mjesto te je imenovalo drugog načelnika odjela za vođenje odjela i ocjenjivanje tužitelja u okviru postupka ocjenjivanja u 2014., valja utvrditi, kao što to priznaje sam Parlament, da je načelnik odjela

zapravo nastavio imati marginalnu ulogu u radu odjela, osobito u upravljanju godišnjim odmorima i osposobljavanjima te u okviru postupka ocjenjivanja u 2014., iako je u skladu s člankom 24. Pravilnika o osoblju načelnik odjela trebao biti potpuno isključen iz upravljanja tim odjelom tijekom trajanja upravne istrage. Isto tako, iako se načelniku odjela samo na temelju tvrdnji tužiteljâ nije mogla izreći stegovna sankcija ili bilo koja druga istovrsna upravna mjera dok se ne završi upravna istraga, očito je neprikladno da načelnik odjela, tijekom trajanja upravne istrage i naknadnog stegovnog postupka, bude raspoređen na dužnosti [*povjerljivo*], što podrazumijeva da svakodnevno može dolaziti u kontakt s tužiteljima koji čine gotovo cijeli odjel i, ovisno o slučaju, zastrašivati ih ili im prijetiti.

91 S obzirom na to, povreda obveze, koju je počinilo tijelo za imenovanje i koju ima na temelju članka 24. Pravilnika o osoblju, da stvarno udalji načelnika odjela od drugih članova tog odjela imala je za učinak da se nisu ponovno uspostavili uvjeti rada kojima se poštuje dostojanstvo tužiteljâ u smislu članka 31. Povelje o temeljnim pravima.

92 Što se tiče ponašanja direktora, za koje su tužitelji smatrali da je bilo pristrano i da je išlo u korist načelniku odjela, osim osobe A, tužitelji nisu namjeravali pripisati direktoru radnje iz članka 12.a Pravilnika o osoblju te nisu podnijeli zahtjev za pomoć kako bi ih tijelo za imenovanje zaštitilo od ponašanja direktora koje sada prijavljuju u okviru ove tužbe.

93 Što se tiče osobe A, ona je uz zahtjev koji se odnosi na načelnika odjela 23. siječnja 2015. podnijela zahtjev tijelu za imenovanje kako direktor više ne bi bio zadužen za njezino ocjenjivanje. U tom je zahtjevu zainteresirana osoba smatrala da je četiri godine trpjela zlouporabu ovlasti i uznemiravanje koje je počinio direktor, što je imalo posljedice na njezino zdravlje. Taj zahtjev, koji je tijelo za imenovanje kvalificiralo kao zahtjev za pomoć, odbijen je odlukom tog tijela od 16. veljače 2015. uz obrazloženje da je glavni tajnik imenovao direktora kao ocjenjivača u žalbenom postupku u okviru postupka ocjenjivanja u 2014. za cijelo osoblje odjela, i to prije nego što je podnesen taj zahtjev za pomoć.

94 U tom pogledu, valja utvrditi da osoba A nije podnijela ni žalbu protiv te odluke o odbijanju njezina zahtjeva za pomoć u pogledu direktora ni tužbu na temelju članka 270. UFEU-a. Osim toga, tijelu za imenovanje ne može se prigovoriti da prije 23. siječnja 2015., odnosno datuma na koji je podnesen zahtjev za pomoć osobe A, nije donijelo mjere u pogledu direktora jer prije tog datuma nije znalo da mu se prigovara da se nije ponašao u skladu s odredbama Pravilnika o osoblju. Međutim, ponašanja koja se u tužbi stavljaju na teret direktoru dogodila su se prije navedenog zahtjeva od 23. siječnja 2015.

95 Stoga valja odbiti zahtjev za naknadu štete tužiteljâ u pogledu navodnog propusta tijela za imenovanje da donese mjere pomoći kako bi se ispravilo ponašanje direktora.

96 Što se tiče navodnih negativnih napomena iz izvješća o ocjenjivanju određenih tužitelja koja su sastavljena nakon postupka ocjenjivanja u 2014. koji je proveo direktor, Parlament je priznao da su izbrisani komentari koji se nisu temeljili na materijalnim elementima koji se mogu provjeriti. Taj pohvalan korak tijela za imenovanje da drugi direktor iste Glavne uprave ispravi predmetna izvješća ipak potvrđuje da je direktor zaista mogao djelovati na negativan i pristran način u postupku ocjenjivanja određenih tužitelja, uključujući navođenjem zahtjeva za pomoć tijekom razgovora povezanih s postupkom ocjenjivanja u 2014. i otkrivanjem da se savjetovao s načelnikom odjela u pogledu ocjenjivanja.

97 Točno je da je ispravljanjem predmetnih izvješća o ocjenjivanju tijelo za imenovanje moglo ponovno uspostaviti objektivnost postupka ocjenjivanja u 2014. Međutim, u kontekstu u kojem je bilo u tijeku ispitivanje zahtjeva za pomoć, taj element utvrđuje postojanje nezakonitosti u provođenju postupka ocjenjivanja u 2014. kojom se opravdava to da se tijelu za imenovanje naloži da nadoknadi neimovinsku štetu tužiteljâ u tom pogledu.

98 S obzirom na navedeno, budući da tužitelji, osobito osoba A, žele dobiti naknadu neimovinske štete koju su im prouzročile „klevete, uvrede i uvredljivi komentari" direktora te njegovo „ponavljajuće i sustavno" ponašanje, valja utvrditi da se taj zahtjev za naknadu štete ne može prihvatiti.

99 Naime, s jedne strane, čak i pod pretpostavkom da žele dobiti naknadu štete koja im je prouzročena ponašanjima direktora koja su smatrali protivnima članku 12.a Pravilnika o osoblju, na njima je da, kao za neimovinsku štetu koju su navodno pretrpjeli zbog ponašanja načelnika odjela, podnesu tužbu nacionalnom sudu za koju, po potrebi, mogu tražiti pomoć od tijela za imenovanje na temelju članka 24. Pravilnika o osoblju (vidjeti u tom smislu presudu od 13. srpnja 2018., Curto/Parlament, T-275/17, EU:T:2018:479, t. 111. do 113.). S jedne strane i u svakom slučaju, s obzirom na dokaze podnesene u toj fazi pred Općim sudom, navedeni događaji u biti pokazuju nespretnost pri rješavanju konfliktne situacije u okviru tog odjela (vidjeti u pogledu lošeg upravljanja u istoj administrativnoj upravi presude od 17. rujna 2014., CQ/Parlament, F-12/13, EU:F:2014:214, t. 128. i od 26. ožujka 2015., CW/Parlament, F-124/13, EU:F:2015:23, t. 117., koja nije poništena u tom pogledu presudom od 27. listopada 2016., CW/Parlament, T-309/15 P, neobjavljena, EU:T:2016:632).

100 S obzirom na prethodno navedena razmatranja, valja zaključiti, s jedne strane, da, s obzirom na obvezu pružanja pomoći koju ima na temelju članka 24. Pravilnika o osoblju i članka 31. Povelje o temeljnim pravima, tijelo za imenovanje nije donijelo mjere na temelju kojih se načelnika odjela stvarno može udaljiti od tužiteljâ i osigurati nepristrano provođenje postupka ocjenjivanja u 2014. i, s druge strane, da taj nedostatak opravdava utvrđivanje odgovornosti Parlamenta.

d) Zahtjev za naknadu štete u dijelu u kojem se odnosi na trajanje postupaka

101 Što se tiče tvrdnji u pogledu nerazumnosti trajanja postupka upravne istrage, valja podsjetiti da, s obzirom na to da Pravilnik o osoblju ne sadržava posebne odredbe u pogledu roka u kojem uprava mora provesti upravnu istragu, među ostalim što se tiče uznemiravanja, tijelo za imenovanje po tom je pitanju dužno poštovati načelo razumnog roka. U tom pogledu, predmetna institucija, tijelo, ured ili agencija Unije mora prilikom vođenja upravne istrage osigurati da se svaki postupovni korak poduzme u razumnom roku u odnosu na prethodni (vidjeti presudu od 13. srpnja 2018., Curto/Parlament, T-275/17, EU:T:2018:479, t. 101. i navedenu sudsku praksu).

102 U tom pogledu, razumnost trajanja upravnog postupka ocjenjuje se ovisno o značaju spora za zainteresiranu osobu, složenost predmeta i ponašanje stranaka u postupku (vidjeti po analogiji presudu od 10. lipnja 2016., HI/Komisija, F-133/15, EU:F:2016:127, t. 109. i 113. te navedenu sudsku praksu). U slučaju optužbi za uznemiravanje zabranjeno člankom 12.a Pravilnika o osoblju, u toj ocjeni treba poći od trenutka u kojem je uprava bila dovoljno upoznata s činjenicama i postupanjima jednog ili više dužnosnika ili službenika na koje se odnosi zahtjev za pomoć, koja mogu predstavljati povrede obveza iz Pravilnika o osoblju (vidjeti u tom smislu presudu od 10. travnja 2019., AV/Komisija, T-303/18 RENV, neobjavljenu, EU:T:2019:239, t. 82. i navedenu sudsku praksu).

103 Valja još pojasniti da uprava nema široku diskrecijsku ovlast u utvrđivanju razumnog roka, još manje u navodnim slučajevima uznemiravanja za koje je, s jedne strane, u skladu sa sudskom praksom (presuda od 13. srpnja 2018., Curto/Parlament, T-275/17, EU:T:2018:479, t. 101. i 102.), uprava dužna djelovati dovoljno žurno, konkretno kako bi do kraja provela upravnu istragu i za koje, s druge strane, zakonodavac Unije nije propisao upravama koje primjenjuju Pravilnik o osoblju rok koji se primjenjuje u postupcima ispitivanja zahtjeva za pomoć i prijava podnesenih na temelju članka 24. odnosno članka 22.a Pravilnika o osoblju u vezi s člankom 12.a istog pravilnika.

104 U ovom slučaju, valja istaknuti da je upravna istraga pokrenuta tek gotovo dva mjeseca nakon podnošenja zahtjeva za pomoć, iako tijelo za imenovanje nije osporavalo postojanje barem nekih dokaza u pogledu optužbi za uznemiravanje i spolno uznemiravanje iz navedenog zahtjeva. Nadalje, iako su saslušanja podnositelja zahtjeva za pomoć i načelnika odjela počela 15. travnja 2014., iz

odgovora Parlamenta na pitanja koja je postavio Opći sud proizlazi da su istražitelji koje je odredilo tijelo za imenovanje sastavili izvješća o istrazi tek 3. ožujka i 17. studenoga 2015., dok se tijelo za imenovanje 6. siječnja 2016. obratilo stegovnom povjerenstvu u pogledu slučaja načelnika odjela.

105 Stoga je tijelu za imenovanje trebalo gotovo dvije godine da ispita zahtjev za pomoć, što je, u slučaju koji utječe na gotovo cijeli odjel, nerazuman rok.

106 U tom pogledu, Parlament se ne može braniti činjenicom da je u upravnu istragu bio uključen veliki broj osoba, iako su sve te osobe bile zaposlene u istom odjelu te su na tom temelju bile dostupne (vidjeti, *a contrario*, u pogledu saslušanja svjedoka koji se nalaze u više država članica i čak trećih država, pa se time opravdava dulji postupak, presudu od 10. lipnja 2016., HI/Komisija, F-133/15, EU:F:2016:127, t. 115.), tim više jer su čekale da se upravna istraga završi. Isto tako, potreba da tijelo za imenovanje zaštiti prava obrane osobe na koju se odnosi zahtjev za pomoć ne može opravdati takvo trajanje jer su ta prava jasno propisana člancima 41. i 48. Povelje o temeljnim pravima te osobito člankom 86. Pravilnika o osoblju i njegovim Prilogom IX.

107 Kao što to naglašavaju tužitelji, povreda razumnog roka u ovom je slučaju tim više štetna jer su se zbog toga tužitelji i načelnik odjela našli u nezadovoljavajućoj situaciji tijekom dugog razdoblja. Međutim, člankom 24. Pravilnika o osoblju zahtijeva se da tijelo za imenovanje što žurnije provede upravnu istragu jer, s jedne strane, eventualno priznanje tijela za imenovanje nakon upravne istrage da je postojalo uznemiravanje može samo po sebi imati povoljan učinak u terapeutskom procesu oporavka žrtava te ga one mogu k tomu upotrijebiti za eventualnu tužbu pred nacionalnim sudom i, s druge strane, provođenje upravne istrage sve do njezina kraja može, naprotiv, omogućiti opovrgavanje optužbi navodne žrtve, omogućujući prema tome ispravljanje svih povreda koje je takva optužba, ako se dokaže da je bila neutemeljena, mogla uzrokovati osobi koja se pogrešno smatrala navodnim uznemiravateljem tijekom istražnog postupka (presude od 13. srpnja 2018., Curto/Parlament, T-275/17, EU:T:2018:479, t. 59. i od 6. listopada 2015., CH/Parlament, F-132/14, EU:F:2015:115, t. 95., 123. i 124.).

108 Osim toga, valja smatrati da tijelo za imenovanje nije ispunilo svoju obvezu, u okviru dužnosti pružanja pomoći (presude od 24. travnja 2017., HF/Parlament, T-570/16, EU:T:2017:283, t. 47. i od 13. srpnja 2018., Curto/Parlament, T-275/17, EU:T:2018:479, t. 98.), da pravodobno obavijesti podnositelje zahtjeva o ishodu njihova zahtjeva za pomoć. Naime, iako je načelnik odjela već 19. ožujka 2014. obaviješten o pokretanju upravne istrage, tužitelji su obaviješteni tek gotovo jedan mjesec poslije. Isto tako, čini se da tužitelji nisu službeno obaviješteni ni o datumu na koji se pokrenuo stegovni postupak protiv načelnika odjela ni o prirodi i težini sankcije koja mu je izrečena, iako su im se te informacije trebale dostaviti jer su obuhvaćene ispitivanjem zahtjeva za pomoć.

109 Isto tako, tužitelji nisu primili presliku izvješća sastavljenog nakon upravne istrage, po potrebi u verziji koja nije klasificirana oznakom tajnosti, iako je to dostavljanje obvezno s obzirom na načelo dobre uprave i dužnost pružanja pomoći, koja podrazumijevaju da tijelo za imenovanje obavijesti zainteresirane osobe o ishodu njihova zahtjeva za pomoć, tim više što u slučaju poput ovog slučaja u kojem priznavanje tijela za imenovanje, u izvješću sastavljenom nakon upravne istrage, da je postojalo uznemiravanje može samo po sebi imati povoljan učinak u terapeutskom procesu oporavka žrtava te ga se može k tomu upotrijebiti za eventualnu tužbu pred nacionalnim sudom (presude od 13. srpnja 2018., Curto/Parlament, T-275/17, EU:T:2018:479, t. 59. i od 6. listopada 2015., CH/Parlament, F-132/14, EU:F:2015:115, t. 95., 123. i 124.).

110 S obzirom na navedeno, tužitelji ne mogu prigovoriti tijelu za imenovanje da nije dovoljno žurno provelo stegovni postupak pokrenut protiv načelnika odjela. Naime, u tom se postupku poštuju pravila koja su mu svojstvena i osobito strogi rokovi koji su u Prilogu IX. Pravilniku o osoblju predviđeni za svaku fazu navedenog stegovnog postupka za koje se u svakom slučaju ne čini da su povrijeđeni. Naime, u ovom slučaju, taj postupak koji je pokrenut 6. siječnja 2016. obraćanjem stegovnom

povjerenstvu trajao je malo dulje od jedne godine do donošenja, 27. veljače 2017., konačne odluke tijela za imenovanje iz članka 22. Priloga IX. Pravilniku o osoblju, što nije nerazumno trajanje s obzirom na složenost predmetnog slučaja.

111 Iz svih prethodnih razmatranja proizlazi da je, isključivo prilikom ispitivanja zahtjeva za pomoć, tijelo za imenovanje povrijedilo članak 24. Pravilnika o osoblju i načelo razumnog roka, čime se opravdava postojanje izvanugovorne odgovornosti Parlamenta u odnosu na tužitelje.

2. Šteta i uzročna veza

112 S obzirom na sve predmetne okolnosti, Opći sud smatra da su tužitelji stvarno pretrpjeli neimovinsku štetu nastalu zbog načina na koji je tijelo za imenovanje ispitalo njihov zahtjev za pomoć s obzirom na članak 24. Pravilnika o osoblju i načelo razumnog roka, kao i zbog načina na koji je u kontekstu ispitivanja zahtjeva za pomoć provelo postupak ocjenjivanja u 2014.

113 Međutim, što se tiče navodne štete povezane s ostavkom jednog od dužnosnika odjela, koja je posljedica njegove ogorčenosti u pogledu duljine upravnog postupka, valja utvrditi, s jedne strane, da navedeni dužnosnik nije tužitelj u ovom predmetu i, s druge strane, da je točno da je taj dužnosnik u svojoj ostavci u pisanom obliku uputio na razloge navedene u zahtjevu za pomoć, ali je zatim naveo da daje ostavku jer je prihvatio zaposlenje u svojoj državi članici podrijetla, što će mu omogućiti da se pridruži supruzi čija je trudnoća rizična te će joj u budućnosti biti potrebna njegova stalna prisutnost.

114 Što se tiče kvantifikacije neimovinske štete koju mogu tražiti tužitelji, suprotno onomu što tvrde, Opći sud ne može zanemariti činjenicu, koju naglašava Parlament, da je ta institucija prihvatila snositi ne samo sudske troškove nastale u okviru prethodne tužbe pred Općim sudom povodom koje je doneseno rješenje od 17. srpnja 2017., DQ i dr./Parlament (T-38/17, neobjavljeno, EU:T:2017:557), nego i prije svega, s jedne strane, troškove zastupanja tužiteljâ u okviru tužbe koju su podnijeli protiv Parlamenta pred belgijskim sudom i, s druge strane, sve troškove usluga savjetnika tužiteljâ u okviru postupka ispitivanja zahtjeva za pomoć.

115 Naime, što se tiče troškova zastupanja pred belgijskim sudom, oni nisu obuhvaćeni dužnosti pružanja pomoći na temelju članka 24. Pravilnika o osoblju jer tužitelji nisu pokrenuli postupak protiv načelnika odjela, nego Parlamenta. Što se tiče troškova koji se odnose na zahtjev za pomoć, valja podsjetiti da se, s obzirom na to da ne postoji obveza da stranku zastupa odvjetnik u okviru predsudskog postupka, potonji troškovi u načelu ne mogu smatrati troškovima koji se mogu vratiti, niti se za njih može tražiti naknada na temelju ove tužbe za naknadu štete (vidjeti u tom smislu presudu od 10. prosinca 2008., Nardone/Komisija, T-57/99, EU:T:2008:555, t. 139. i 140.).

116 S obzirom na brižno postupanje koje se odražava u financijskoj mjeri *ex gratia* Parlamenta, Opći sud, uzimajući u obzir sve elemente koje su istaknuli tužitelji i koji se mogu smatrati nezakonitostima koje se mogu pripisati tijelu za imenovanje i koje su im prouzročile neimovinsku štetu, smatra, s jedne strane, da je pravilno ocijenio tu neimovinsku štetu kad ju je utvrdio *ex æquo et bono* na ukupan iznos od 36 000 eura koji treba podijeliti među svim tužiteljima i, s druge strane, da u preostalom dijelu valja odbiti zahtjev za naknadu štete.

C. Zahtjev koji se odnosi na nalaganje Parlamentu da plati zatezne i kompenzacijske kamate

117 Tužitelji još traže da se Parlamentu naloži da „isplati kompenzacijske kamate i zatezne kamate koje su dospjele u međuvremenu”.

118 Budući da Parlament nije iznio očitovanja koja se posebno odnose na taj dio zahtjeva, valja prihvatiti zahtjev tužiteljâ, pri čemu se odlučuje da iznos od 36 000 eura treba uvećati za kamate po osnovnoj stopi Europske središnje banke (ESB) za glavne transakcije refinanciranja uvećanoj za tri i pol postotna boda i, s obzirom na to da ne postoje jasne naznake datuma od kojeg takve kamate trebaju početi teći, u tom pogledu valja utvrditi datum podnošenja zahtjeva za naknadu štete.

IV. Troškovi

119 U skladu s člankom 134. stavkom 1. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Osim toga, člankom 134. stavkom 3. istog Poslovnika predviđa se da, ako stranke djelomično uspiju u svojim zahtjevima, svaka stranka snosi vlastite troškove, osim ako Opći sud s obzirom na predmetne okolnosti odluči da, osim vlastitih troškova, jedna stranka snosi i dio troškova druge stranke.

120 U ovom slučaju, tužitelji i Parlament djelomično su uspjeli u jednom ili više svojih zahtjeva. Međutim, s obzirom na okolnosti ovog slučaja, opravdano je da Parlament snosi, osim vlastitih troškova, polovicu troškova tužiteljâ, pri čemu se napominje da Parlament u svrhu plaćanja tih troškova može uzeti u obzir činjenicu da je rad savjetnika u svrhu podnošenja ove tužbe bio znatno olakšan radom koji je bio potreban u svrhu postupka ispitivanja zahtjeva za pomoć, kao i podnošenja tužbe u predmetima F-49/14 i T-38/17, čije je troškove ta institucija financijski već snosila.

Slijedom navedenog,

OPĆI SUD (prvo vijeće)

proglašava i presuđuje:

1. **Nalaže se Europskom parlamentu da DQ-u i drugim tužiteljima čija se imena navode u prilogu isplati ukupan iznos od 36 000 eura koji trebaju podijeliti, na ime neimovinske štete koju su pretrpjeli, uvećan za kamate, počevši od 13. prosinca 2017., po stopi koju utvrđuje Europska središnja banka (ESB) za glavne transakcije refinanciranja uvećanoj za tri i pol postotna boda, i to do datuma na koji Parlament isplati iznos od 36 000 eura.**

2. **U preostalom dijelu tužba se odbija.**

3. **Parlament će snositi vlastite troškove i polovicu troškova DQ-a i drugih tužitelja čija se imena navode u prilogu.**

4. **DQ i drugi tužitelji čija se imena navode u prilogu snosit će polovicu vlastitih troškova.**

Valančius Nihoul Svenningsen

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 3. listopada 2019.

Potpisi